

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธของชาวบ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น ภูมิหลังของชาวบ้านโนนเมือง ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ และพิธีกรรมเกี่ยวกับประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธของชาวบ้านโนนเมือง ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

1.1 ภูมิหลังของบ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

บ้านโนนเมือง เดิมชื่อบ้านคำชะโนด ตั้งอยู่ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี บ้านโนนเมืองแต่ก่อนคนทั่วไปเรียกว่า บ้านคำชะโนด ตั้งแต่ยังไม่เป็นหมู่บ้านโดยสมบูรณ์ เพราะแต่ก่อนเป็นบ้านฝากของ บ้านม่วงหมู่ 9 เนื่องจากในสมัยก่อนนั้นบ้านคำชะโนดมีประชากรอยู่อาศัยเพียง 10 กว่าหลังคาเรือนเท่านั้น ต่อมาได้มีชาวบ้านต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่มากขึ้น เพราะความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ซึ่งอยู่ใกล้หนองน้ำคำชะโนด อีกทั้งบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านยังเป็นโนนอยู่บนที่สูงน้ำท่วมไม่ถึงจึงเหมาะเป็นอย่างยิ่งที่จะมาตั้งบ้านเรือนถิ่นฐานอาศัยอยู่ทำมาหากินและอีกเหตุผลหนึ่งที่สำคัญก็คือ อยู่ใกล้วัดศรีสุทโธและคำชะโนดซึ่งชาวบ้านมีความเลื่อมใสศรัทธาเชื่อถือเคารพในความศักดิ์สิทธิ์ของพญาศรีสุทโธ เมื่อมีจำนวนประชากรและครัวเรือนมากขึ้นชาวบ้านจึงได้มีการขอทางราชการแยกตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ และเป็นหมู่บ้านโดยสมบูรณ์แบบ เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2538 และได้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านคำชะโนดมาเป็นชื่อหมู่บ้านโนนเมืองตามทำเลที่ตั้งหมู่บ้านตั้งแต่นั้นมา

วัดศรีสุทโธ เดิมเป็นสำนักสงฆ์ สิริสุทโธ มีความเป็นมาที่ว่า เมื่อหลวงปู่คำตาสิริสุทโธ ซึ่งบวชและพำนักอยู่ในวัดวังทองได้ระยะหนึ่ง ท่านได้ย้ายมาตั้งสำนักสงฆ์เพื่อปฏิบัติธรรมที่ใกล้ๆ ป่าคำชะโนด ท่านได้พัฒนากบถบิณฑังร่วมกับหลวงปู่จอม ยันตสีโล ตั้งแต่บริเวณแห่งนี้นี้เป็นป่าดงดิบจนมีความเจริญและได้ตั้งเป็นวัดชื่อ “วัดศรีสุทโธ (คำชะโนด)” มาจนถึงปัจจุบันนี้

1.2 ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

ชาวบ้านเรียกประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธว่าประเพณีทำบุญเดือนหก หรือประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมานานหลายปี จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ณ วัดศรีสุทโธ (คำชะโนด) บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี แม้ว่าเวลาจะล่วงเลยมาหลายปีชาวบ้านยังคงยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีประจำท้องถิ่น โดยมีศาลเจ้าปู่ศรีสุทโธที่ตั้งอยู่ในคำชะโนดเป็นสิ่งแทนเจ้าปู่ศรีสุทโธ ชาวบ้านโนนเมืองทุกคน เมื่อถึงวันประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ จะมาร่วมทำบุญร่วมกันเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว งานประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. แสดงความเคารพนับถือศรัทธาต่อเจ้าปู่ศรีสุทโธ
2. ลูกหลาน ญาติ ได้กลับมาชุมนุมพร้อมกัน ร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนกุศล
3. จรรโลงศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น คือการทำบุญกับพระ บวงสรวงสักการะเจ้าปู่ศรีสุทโธและการรำบวงสรวงถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธ
4. เพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน

ขั้นตอนในการประกอบพิธีประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง มีขึ้น 1 วัน ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 มีการถวายภัตตาหารเช้าและเพลแด่ภิกษุสามเณร มีพิธีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ มีการรำบวงสรวงถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธ มีพิธีแก้บนของชาวบ้านที่บนบานไว้กับเจ้าปู่ศรีสุทโธ มีการจุดบั้งไฟถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธ

กิจกรรมต่างๆ ในประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธก่อให้เกิดคุณค่าทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ คุณค่าต่อบุคคล ซึ่งเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อครอบครัว ญาติพี่น้อง คุณค่าต่อจิตใจของผู้ประกอบกิจกรรมนั้น และคุณค่าต่อชุมชนที่ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมจริยธรรมแก่ผู้ปฏิบัติ ทำให้สังคมมีความสงบสุข และสามัคคี

ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ สะท้อนให้เห็นความเชื่อในหลายลักษณะได้แก่ ความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับการบนบาน และความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าปู่ศรีสุทโธ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้

1.3 พิธีกรรมเกี่ยวกับประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

พิธีกรรมในประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและประเพณีวัฒนธรรม หลายพิธีกรรม ได้แก่

1.3.1 พิธีบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ จัดขึ้นในวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เพื่อแสดงถึงความเคารพอย่างสูงต่อสิ่งที่เคารพนับถือ โดยมีการทำพิธีบริเวณลานวัดติดกับกำแพงโนน ซึ่งผู้ทรงศีลจะทำพิธีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ โดยกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย ต่อจากนั้นผู้ทรงศีลสวดบทบวงสรวงบูชาสักการะเจ้าปู่ศรีสุทโธ แล้วประชาชนที่มาร่วมพิธีบวงสรวงก็จะพนมมือตั้งใจฟังบทสวดบวงสรวง จากนั้นผู้ทรงศีลจะสวดบททำนํ้ามนต์ธรณีสาร เสร็จแล้วสวดบทเจริญพระพุทธคุณต่อ ขณะสวดผู้ทรงศีลใช้เทียนที่จุดบูชาครุฑนั้นหยดลงในขันนํ้าเพื่อทำนํ้ามนต์ธรณีสาร แล้วว่าคาถาประจูนํ้ามนต์ธรณีสารต่อไป จากนั้นผู้ทรงศีลก็สวดบทชุมนุมเทวดา ผู้ทรงศีลกล่าวให้ผู้ที่มีร่วมงานทุกคนตั้งใจ ให้พนมมือฟังในการกล่าวโอองการไปตลอดจากหมอผู้ประกอบพิธีก็จะเป็นมงคลอย่างยิ่ง จากนั้นผู้ทรงศีลก็สวดบทอัญเชิญเทพทุกชั้น เสร็จแล้วผู้ทรงศีลอ่านโอองการแล้วจุดธูปขึ้นมาหนึ่งกำมือไปปักที่เครื่องสังเวทียะลอะดะดะให้ครบ แล้วผู้ทรงศีลก็กล่าวนำให้ทุกคนที่เข้าร่วมพิธีว่าตาม

เมื่อผู้ทรงศีลทำพิธีบวงสรวงเสร็จแล้ว ผู้ทรงศีลจะรดนํ้ามนต์ให้กับประชาชนที่มาร่วมงาน จากนั้นจะมีการรับบวงสรวงถวายเจ้าปู่ศรีสุทโธ โดยเป็นผู้หญิงชาวบ้านจากหลายหมู่บ้านในตำบลบ้านม่วงร่วมกันรับ

1.3.2 พิธีแก้บน จัดขึ้นหลังจากเสร็จพิธีการบวงสรวง เพื่อให้ชาวบ้านที่ได้บนบานไว้ให้เจ้าปู่ศรีสุทโธช่วยเหลือ เมื่อสำเร็จตามความปรารถนาแล้วจะมาแก้บน ตามที่บนบานเอาไว้เพื่อถวายตอบแทนที่เจ้าปู่ศรีสุทโธได้ช่วยให้สมความปรารถนา พิธีแก้บนเจ้าปู่ศรีสุทโธมีหลายประเภท ได้แก่

1) การแก้บนด้วยการถวายเครื่องเลี้ยงสักการะ จะจัดเครื่องเลี้ยงถวายสักการะโดยมี ขัน 5 ขัน 8 หรือสำหรับอาหารคาวหวาน เหล้า ผลไม้ นํ้า แล้วแต่ผู้แก้บนจะจัดตามกำลังทรัพย์ โดยสามารถแก้บนได้ที่ศาลเจ้าปู่ศรีสุทโธในกำแพงโนน

2) การแก้บนด้วยการบวช การแก้บนด้วยการบวชในประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธมีอยู่ 3 ประเภท คือ การบวชพระ การบวชชี และการบวชชีพรหมณ์ การแก้บนด้วยการบวชนี้แล้วแต่ว่าผู้บนบานไว้จะสะดวกบวชที่วัดไหนก็ได้

3) การแก้บนด้วยการจ้างภายนตร์มาขาย ใครที่จะแก้บนก็จะติดต่อกับทางวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วงเพื่อหาวันและเวลาสถานที่

4) การแก้บนด้วยการจ้างหมอลำมาแสดง ใครที่จะแก้บนก็จะติดต่อกับทางวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์และผลที่ได้จากการวิจัยในประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธของชาวบ้านโนนเมือง ผู้วิจัยมีข้ออภิปรายดังนี้

2.1 คุณค่าจากงานประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธที่ชาวบ้านโนนเมืองได้รับ คือจากการที่ชาวบ้านสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันเป็นเจ้าภาพจัดงานประเพณีนี้ ทำให้ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจที่ได้จัดงานประเพณีประจำอำเภอที่ยิ่งใหญ่และทำให้คนต่างถิ่นได้รู้จักเจ้าปู่ศรีสุทโธ ชาวบ้านโนนเมืองถือว่างานประเพณีนี้สำคัญที่สุดของหมู่บ้านและอำเภอ เพราะชาวบ้านโนนเมืองเป็นเจ้าของพื้นที่และถือว่าเป็นเจ้าภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสัญลักษณ์ของอำเภอบ้านดุง เป็นสถานที่เคารพนับถือศรัทธาของประชาชนทั้งอำเภอ เป็นเกียรติของชาวบ้านที่ได้จัดงานนี้ทุกปี ทำให้ผู้วิจัยมาวิจัยเพื่อที่จะให้ชาวบ้านท้องถิ่นและประชาชนทั่วไปได้รู้จักประเพณีนี้อย่างเข้าใจและถูกต้อง

2.2 พุทธศาสนามีความสำคัญและมีผลต่องานประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธมาก ชาวบ้านโนนเมืองยังคงเลื่อมใสนับถือศรัทธาและปฏิบัติตามหลักของพุทธศาสนา ชาวบ้านโนนเมืองทั้งหญิงและชายยังคงเข้าวัดทำบุญปฏิบัติธรรมตามคนรุ่นก่อนที่ได้ปฏิบัติมา ทั้งวันปกติและวันพระ ด้วยคิดว่าถ้าใครทำผิดศีลธรรมจะถูกเจ้าปู่ศรีสุทโธลงโทษให้มีอันเป็นไป

2.3 ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ ชาวบ้านยังคงยึดถือประเพณีนี้อย่างเหนียวแน่นมั่นคง การประกอบพิธีกรรมก็ยังคงรูปแบบเดิม เครื่องเลี้ยงบวงสรวงสักการะหลักคือเครื่องเก่า ส่วนที่มีมาเพิ่มก็เป็นของชาวบ้านที่มาร่วมพิธีนำมาเพิ่ม เหตุที่ประเพณีนี้มีการปฏิบัติสืบทอดมาจากรุ่นถึงปัจจุบันเพราะมีการปฏิบัติตามจากคนรุ่นก่อนอย่างต่อเนื่องทุกปี และบอกเล่าเรื่องราวปาฏิหาริย์ อิทธิฤทธิ์และความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าปู่ศรีสุทโธสู่คนรุ่นหลังได้รับรู้ ส่วนการเปลี่ยนแปลง การเก็บเงินด้วยการฉายภาพยนตร์ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เจ้าปู่ศรีสุทโธโปรดปรานนั้นไม่ค่อยมีแล้ว เนื่องจากในปัจจุบันมีราคาแพงและหายาก จะมีก็แต่งานพิธีบวงสรวงใหญ่ประจำปี ชาวบ้านก็เปลี่ยนมานิยมบนบานและเก็บเงินเป็นการถวายเครื่องสักการะและการบวชแทน

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 ควรนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับ ประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

3.1.2 ควรนำผลการศึกษากลับมาจัดทำเป็นองค์ความรู้ เข้าสู่ระบบการศึกษาในหลักสูตรท้องถิ่น ให้นักเรียน นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า หรือไว้ในห้องสมุดท้องถิ่นและประจำจังหวัด

3.1.3 ควรบันทึกแต่ละขั้นตอนในประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ด้วยวิธีทัศนที่ถาวร

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

3.2.1 ควรศึกษาประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นอื่นๆที่มีอยู่ในจังหวัดอุดรธานี

3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบประวัติเจ้าปู่ศรีสุทโธเชิงเปรียบเทียบในแต่ละตำนาน

3.2.3 ควรศึกษาเรื่องความเชื่อที่ปรากฏในงานประเพณีการบวงสรวงเลี้ยงเจ้าปู่ศรีสุทโธ บ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

3.2.4 ควรศึกษาระบบนิเวศน์และการอนุรักษ์ป่าคำชะโนดให้อุดมสมบูรณ์และคงอยู่ตลอดไป

